

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1725. usque ad annum 1728

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1784

VD18 13322648

§. 37. Controversia circa primas preces in Diœcesi Osnabrugensi exorta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67667)

gina comitantibus eam duobus Proce-
ribus, totidemque Matronis, quas Rex
obviam miserat die duodecima ejusdem
Mensis Bononiam ingressa est, dein-
ceps indissolubili conjugalis amoris nexu
Regio suo Marito arctissime conjuncta.

Sæc. XVIII.
A. C. 1725.

§. XXXVII.

*Controversia circa primas preces in
Diacesi Osnabrugensi
exorta.*

Jam anno Domini millesimo ducente-
simo quinquagesimo nono Baldui-
nus de Ruste, dictus de Hastorpe Epi-
scopus Osnabrugensis, Widenbrugi Diæ-
cesis ejusdem Oppido, Ecclesiam Col-
legiatam & octo Canonorum Capitu-
lum ea ratione fundaverat, ut horum
Canonicatum collatio unice Episcopo
propria esset, atque in ea, utpote in
Ecclesia mediata, nec Canonorum
nec Mensium Papalium *Turnus* unquam
observaretur: Hoc jure hæc Ecclesia
tam constanter atque illibate frueba-
tur, ut nequidem in anno normali,
aut postmodum exemplum occurreret,
quo notum fieret, quod Imperatores vi
primarum precum quosdam ad hanc
Ecclesiam nominassent; quinimo, quam-
vis Rudolphus II. Mindensi cuidam
Canonico harum precum gratiam

N 2

Anno

Sæc. XVIII. Anno 1588. fecisset, nihilominus hic
 A. C. 1725. a sua petitione excluderetur, Episcopo
 opponente, ex libro Capituli Widen-
 brugenſis conſtare, quod ab Anno 1560.
 usque ad annum præſentem 1726. omnes
 Neo-Canonici Collegiatæ Eccleſiæ Widen-
 brugenſis fideliter annotati fuiſſent, nullus
 tamen repertus, qui aliter quam ab
 Episcopo fuiſſet aſſumptus, quinimo
 Joannes Ploger, ejusque Filius, necnon
 Titus Trone & Joannes Thorſtratam ca-
 verint Capitulo de indemnitate in ſcriptis
 propter Canonicum Mindenſem, qui ſuper
 hac præbenda deſuncti Decani inſinuaverat
 Capitulo Preces Cæſareæ Majestatis Ru-
 dolphi II. ac propterea illum miſerint ad
 Reverendiſſimum Episcopum Osnabrugeniſem
 dicendo: quod ipſi Preces non acceptarent,
 niſi ſint ab eodem Episcopo perplacitum ac-
 ceptatæ, & Canonicis deſuper paritio de-
 mandata: Poſtea exponebat Episcopus,
 ne veſtigium quidem comparere, ex
 quo oſtendi poſſet, quod Rudolphi Im-
 peratoris Succeſſores Auguſtiſſimi Mat-
 thias, Ferdinandus II. III. & IV. Leo-
 poldus & Joſephus I. unquam preces
 primas ad hanc Eccleſiam extendiſ-
 ſent. Hæc erant præcipua fundamenta,
 quibus innixus Dux de Yorck Oſna-
 brugenſis Episcopus hoc anno nomine
 Widenbrugenſis mediatæ Eccleſiæ pri-
 mis precibus Caroli VI. Imper. obſtitit.
 Anno

Anno enim hujus sæculi decimo quinto die decima sexta Martii idem Augustissimus Imperator Martino Hermano Dionysio Beleen ad hujus Ecclesiæ Canonicatum preces primarias concessit, hancque in rem Cæsareum diploma sequens gratiose eidem indulgit.

Sæc. XVIII.
A. C. 1725.

*Carolus VI. &c. Nobis dilectis N.
Decano & Capitulo Ecclesiæ Collegiatae in Wiedenbruck, Diocesis Os-
nabrugensis, gratiam Nostram Cæ-
saream & omne bonum:*

„Etsi Nos ad Romani Imperii fasti-
gium eVectos, titulisque Augusti &
„Regio diademate decoratos summa
„semper ope niti deceat, omnia sacri
„Romani Imperii intemerata jura, &
„Consuetudines laudabiles conservare,
„par est tamen, ut hoc diligentiori
„studio præstemus, si quando integri-
„tate vitæ & morum probitate aliisque
„virtutibus insignitos meritis beneficiis
„& dignis honoribus afficiendos arbi-
„tramur; siquidem Imperatorum, re-
„gumque sublimitas & magnitudo nullo
„expressius officio Optimi Maximi si-
„militudinem referre potest, quam si
„pluribus bene fecerit: Quare cum No-
„bis ad Prædecessorum Nostrorum imi-
„tationem ex inveterata consuetudine

N 3

„jus

Sæc. XVIII.

A. C. 1725.

„jus competat Præces primarias ad
 „omnes & singulos beneficiorum Eccle-
 „siasticorum Collatores & Collatrices
 „capitula, Conventus & Collegia, ac per-
 „sonas alias, de illis quocumque modo
 „disponendi jus habentes, per univer-
 „sum Romanum Imperium constitutas
 „porrigendi, dandi, concedendi, &
 „decernendi pro personis idoneis & No-
 „bis gratis ad consequenda beneficia
 „Ecclesiastica cum cura & sine cura,
 „tam sæcularia, quam regularia, e-
 „tiam si Canonicatus & præbendæ, di-
 „gnitates, Personatus, Administratio-
 „nes, vel Officia fuerint in Collegiata,
 „Cathedrali vel Metropolitana Ecclesia,
 „etiam si ad ea consueverint, qui per
 „electionem assumi, ad Collatorum,
 „Collatricum, Capitulorum, Collegio-
 „rum sive conventuum, ac personarum
 „prædictarum collationem, provisionem,
 „electionem, nominationem, præsen-
 „tationem, seu quamlibet aliam ordi-
 „nationem, conjunctim vel divisim,
 „spectantia (Canonicatu nihilominus &
 „Præbenda cum dignitate, personatu,
 „administratione vel Officio, etiam ex
 „persona plurium successive vacantibus,
 „pro uno competentis beneficio) id-
 „circo Romani Imperii jura & consue-
 „tudines (ut tenemur) prosequi & Præ-
 „decessorum vestigiis inhærere volentes

„im-

„imprimis eum, qui a divæ memoriæ Sæc. XVIII.
 „Augustissimo Romanorum Imperatore A. C. 1725.
 „Josepho, Fratre Nostro Charissimo,
 „vigore primarum Precum ad ejus-
 „modi beneficium Vobis præsentatus
 „ejusdemque possessionem juris aut
 „facti, sive solus sive unacum alio,
 „quem vel summus Pontifex, aut alius
 „quicumque demum Collator nomi-
 „nasset, adeptus fuit, in illa manuteneri,
 „alterique hoc in casu de alio ejusmodi
 „beneficio in Ecclesia Vestra posthac
 „provideri, quod si vero præcista, alio
 „ad possessionem admissio, ab eadem
 „penitus exclusus fuisset, vel primarias
 „preces modo dicti Augustissimi quon-
 „dam Imperatoris Josephi adhuc Vo-
 „bis exhiberet, eundem Præcistam
 „ad beneficium, quod proxime va-
 „caverit, admitti cupimus, omnique
 „modo curabimus, deinde etiam pri-
 „marias preces Nostras pro fidei Nobis
 „dilecto Martino Hermano Dionysio
 „Beelen ad Vos porreximus, dedimus,
 „concessimus & decrevimus, & per
 „præsentes porrigimus, damus, con-
 „cedimus & decernimus, Vos adhor-
 „tantes & pro conservatione jurium &
 „consuetudinum Romani Imperii ex-
 „presse requirentes, ut beneficium Ec-
 „clesiasticum, tam regulare, quam sæ-
 „culare, cum cura vel sine cura, e-

Sæc. XVIII. „tiamſi Canonicatus & præbenda, di- „lib
 „gnitas, perſonatus, adminiſtratio, „hæ
A. C. 1725. „vel officium fuerit, etiamſi ad illud „re
 „conſueverint, qui per electionem af- „no
 „ſumi in Metropolitana Cathedrali vel „a
 „Collegiata Eccleſia, quod ad præſens „co
 „ſive proxime quomodolibet ſimul vel „ſtin
 „ſucceſſive in quocumque Mense per „mi
 „obitum, deceſſum vel reſignationem „ſen
 „alicujus vacare contigerit, ad colla- „RI
 „tionem, provisionem, electionem, no- „Mo
 „minationem, præſentationem, ordi- „per
 „nationem, ſive quamlibet aliam diſpo- „Ep
 „ſitionem veſtram pertinens canoni- „per
 „catus, ut præfertur & Præbenda cum „lian
 „dignitate, perſonatu, adminiſtratione, „no
 „vel officio, etiamſi ex perſona plurium „No
 „ſucceſſive vacaverint, pro uno com- „ſen
 „putatis beneficio, quod præſatus Mar- „de
 „tinus Hermanus Dionyſius Beelen per „lib
 „ſe vel Procuratorem ſuum infra men- „bu
 „ſem a die notæ ſibi vacationis duxerit „ha
 „acceptandum, eundem Martinum „cu
 „Hermanum Dionyſium Beelen, pro „pe
 „ut ad vos ſpectat, ad illud eligatis, „&
 „nominetis, præſentetis, ac ei illud con- „pt
 „feratis & aſſignetis, atque etiam de „ſue
 „eo provideatis, ponendo eum in pæ- „re
 „cifica, & quieta poſſeſſione, ſtallum „No
 „in Choro & locum in capitulo ei aſ- „qu
 „ſignando, cum plenitudine Juris Ca- „ſu
 „nonici & fructuum perceptione, qua- „vo
 „libet

libet contradictione cessante. Quo vero Sæc. XVIII.
 hæ Preces Nostræ primariæ certio- A. C. 1725.
 rem consequantur effectum, volumus
 non modo, ut de eo intra mensem,
 a die debitæ ac plenariæ executionis
 computandum, literis vestris Nos di-
 stincte edoceatis, verum etiam no-
 minamus & deputamus tenore præ-
 sentium, Reverendissimum LOTHAR-
 RIUM FRANCISCUM Archiepiscopum
 Moguntinum sacri Romani Imperii
 per Germaniam Archi - Cancellarium,
 Episcopum Bambergensem, Princi-
 pem Electorem Nepotem, & Consi-
 liarium Nostrum charissimum, nec
 non venerabilem FRANCISCUM AR-
 NOLDUM, Episcopum Paderbornen-
 sem & Monasteriensem, Principem
 devotum Nobis dilectum, & quem-
 libet eorum in solidum, qui præsentibus
 Nostris Literis requisitus fuerit,
 harum primariarum Nostrarum Exe-
 cutores, eisdem simul, & seorsim
 per præsentem expresse committentes
 & mandantes, ut si forte in contem-
 ptum, & præjudicium jurium & con-
 suetudinum Romani Imperii, ad pa-
 rendum hujusmodi primariis Precibus
 Nostris Contumaces fueritis, tan-
 quam Executores a Nobis deputati
 sub pœna gravis indignationis Nostræ
 vos realiter & cum effectu ad paren-
 dum

Sæc. XVIII. „dum juxta Constitutiones imperii mo-
A.C. 1725. „neat, & compellat, contumacia vero
 „vestra aut contemptu (quod absit)
 „per mensem continuum, a die requi-
 „sitionis numerandum, durante, vos
 „omnibus & singulis privilegiis, gratiis,
 „libertatibus & donationibus a Ro-
 „manorum Imperatoribus & Regibus,
 „ac a Nobis & aliis Prædecessoribus
 „Nostris, vobis concessis, eo ipso pri-
 „vatos & Nostra tuitione exutos decla-
 „ret, quæ & quas ex nunc prout a die
 „contumaciæ Vestræ tenore præsentium
 „revocamus, cassamus & irrita esse
 „volumus, & vos taliter contumaces
 „a beneficiis Majestatis Nostræ reddi-
 „mus alienos, prout etiam ex nunc,
 „prout ex tunc, privamus & a Pro-
 „tectione Nostra excludimus.„

Verum Episcopus & Canonici, uti
 olim ad Rudolphi, ita & ad Caroli VI.
 diploma, Cæsareo-Aulico Consilio re-
 sponderunt, nec ultra hac super re
 tum lis mota erat.

Hæc tamen controversia recrudit,
 postquam præfatus Martinus Beleen
 anno hujus sæculi vigesimo primo die
 vigesima quarta Julii preces suas Co-
 loniensi Clerico Wernero Aachen, ac-
 cedente Cæsarea ratihabitione cesserat,
 erecto desuper sequenti instrumento:

„Præ-

„Præsentis publici instrumenti te-
 „nore notum sit & pateat omnibus &
 „singulis, quod anno a Nativitate Do-
 „mini Nostri millesimo septingentesimo
 „vigesimo primo, indictione decima
 „quarta gloriosissime regnante Serenif-
 „simo, invictissimo, Potentissimoque Prin-
 „cipe Domino Domino CAROLO VI.
 „Romanorum Imperatore semper Au-
 „gusto, Germaniæ, Hispaniæ, Hun-
 „garicæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croa-
 „tiæ & Sclavoniæ Rege &c. &c. Archi-
 „Duce Austriæ, Duce Burgundiæ,
 „Brabanticæ, Styriæ, Carinthiæ, Car-
 „niolæ & Wirtembergæ, Comite Habs-
 „burgi & Tirolis &c. &c. Romani Im-
 „perii Regiminis anno decimo, die
 „vero 24. Mensis Julii, coram me No-
 „tario publico & testibus infra nomi-
 „nandis comparens Martinus Herma-
 „nus Dionysius Beelen in Collegiata
 „Ecclesia Wiedenbrugensi Precista im-
 „perialis, tam in scriptis, quam ore-
 „tenus declaraverit, qualiter ipse ex
 „causis animum suum moventibus &
 „signanter, quia aliunde sibi provisio-
 „nis seu promotionis citius obtinendæ,
 „quam vacationis in dicta Collegiata
 „(in qua pauci Canonici existunt)
 „secuturæ spes affulgeret, hujusmodi
 „precum primariarum transcriptionem
 „in personam Wernerii Aachen, Clerici
 „Co-

Sæc. XVIII.
 A. C. 1725.

Sæc. XVIII. „Colonienſis, & non aliter clementiſſi-
 A. C. 1725. „ſima Gratia Cæſarea deſideraret, eum-
 „que in finem dictis clementiſſimis Pre-
 „cibus, ſponte & nulla fraude (uti
 „aſſeruit) circumventus, renuntiando
 „nominavit, declaravit & conſtituit
 „D. N. Souffrain, Aulæ Imperialis A-
 „gentem, & alios quoscumque & eo-
 „rum quemlibet in ſolidum ad ſuo nomi-
 „ne dictam tranſcriptionem negotian-
 „dum & ſollicitandum, aliaque & ſin-
 „gula gerendum & exercendum, quæ
 „in præmiſſis neceſſaria fuerint & oppor-
 „tuna, cum Clauſulis ſolitis & requi-
 „ſitis. Acta fuerunt hæc Coloniae Ag-
 „rippinæ uti ſupra, præſentibus Wil-
 „helmo Meller & Joanne Nicolao Wan-
 „gen, teſtibus fide dignis ſpecialiter
 „requiſitis. „

Hic idem Wernerus Cæſareum pri-
 marum precum diploma die 4. Nov.
 ejusdem anni exhibuit, ejusdem om-
 nino cum priori tenoris, niſi quod circa
 nomen ea, quæ mutanda videbantur,
 mutata fuerint. Verum ad hoc respon-
 ſum erat, quominus id acceptari poſ-
 ſet, obſtare nunquam interruptum hu-
 jus Eccleſiæ jus, & manifeſtam pacis
 Weſtphaliæ diſpoſitionem Art. V. §. 26.

Accepto hoc reſponſo Wernerus ad
 ipſum Cæſarem ſupplices dedit literas,
 ut Osnabrugenſem Epiſcopum ad exe-
 quen-

quendum hoc diploma urgere vellet. **Sæc. XVIII.**
 Ne hujus petito abnuat Imperator, qui **A. C. 1725.**
 hoc anno die decima quarta Maij ad
 ipsum Episcopum rescripsit, *ex usu im-*
memorabili, & continuo, atque etiam ex
instrumento pacis Westphalicæ manifestum
 esse, quod primarias preces tam ad
 mediatas, quam immediatas Ecclesias
 concedendi jus Imperatoribus compe-
 tat, proin fundamenta, quibus Epi-
 scopus suam oppositionem fulciret, in-
 ania esse, Decano igitur & Capitulo
 præcipiendum, ut preces hæc pri-
 marias plene exequerentur, & de præ-
 stita obedientia intra bimestre Impera-
 torem certiore redderent, secus pœ-
 nis in diplomate sancitis plectendi. At-
 tamen Episcopus & Capitulum rem ad
 Comitiam Imperialia Ratisbonam detu-
 lere, expositisque suis juribus questi
 sunt, quod contra Capitulationem Ca-
 roli VI. Art. 2. huic causæ initium
 factum fuerit a præceptis & mandatis
 pœnalibus, quin prius illorum, quo-
 rum interesset, necessaria defensio fuisset
 audita, atque admissa: Interim vero
 Wenero significarunt, ut de facta Be-
 leeni cessione legitima doceret, & rem
 ad Osnabrugensem Episcopum utpote
Ordinarium Collatorem devolveret: Post-
 quam vero Wenerus per suum Procu-
 ratorem juris possessionem acceperat,
 eidem

Cæc. XVIII. eidem intimatum est, ipsum omnino
A. C. 1725. excludendum esse, & **Canonicatum,**
 quem post Eggeri Canonici obitum vi
 primarum precum peteret, alteri esse
 collatum. Ea res haud parum offen-
 dit Imperatorem, qui die decima quarta
 Maij ad Capitulum, literas dedit, in
 quibus significatum, quod Ordinarii
 Collatoris dispositio Cæsareis primis
 precibus cedere debeat, nec Capitulo
 competat in Cæsarei Precistæ præju-
 dicium quicquam moliri: morem igitur
 his precibus sine cunctatione gererent,
 secus sancitis pœnis coercendi. Ad hoc
 mandatum Ernestus Augustus Osnab-
 rugensis Episcopus datis die decima
 nona Julii literis, Imperatorem roga-
 bat, ut sui diplomatis executionem dif-
 ferri permetteret, donec adduci posset
 exemplum, quo constaret, ante pacem
 Westphalicam vel semel primariis pre-
 cibus ad Widenbrugensem Ecclesiam
 locum fuisse, vel donec Imperii legibus
 consona produceretur interpretatio clari
 hujus textus, in quo Art. 5. §. 26.
 Pac. Cæsareo-Suevicæ Osnabrugensis
 Anno 1648. statutum, *quod in quibus-*
cunque etiam FUNDATIONIBUS MEDIA-
TIS Anno 1624. die 1. Jan. S. Cæsarea
Majestas primarias preces exercuit, exer-
ceat eas & in posterum, ad modum circa
bona immediata superius explicatum. Ex-
 pone-

ponebat insuper Episcopus, observan- Sæc. XVIII.
 tiam primarum precum obstare Capi- A. C. 1725.
 tulationis perpetuæ Articulo 32. Anno
 1650. die 28. Julii sancitæ, quo cau-
 tum, *ne unquam beneficia, quorum collatio*
ad Episcopum pertinet, gratis expectati-
vis onerentur, nec ab Episcopo examinati
& admissi extraneis postponantur. Nihilo-
 minus die 2. Jan. anno sequenti Cæ-
 sareo-Aulicus Senatus declaravit, tam
 manifesta tamque æqua esse Imperato-
 ris jura, ut ea ab Episcopo in contro-
 versiam trahi nequirent, proin illum
 absdubio Cæsareo Precistæ ad conse-
 quendum hunc Canonicatum omni ope
 & opera præsto futurum. Eadem ergo
 die Cæsarei diplomatis executio, de-
 nuntiatis pro more pœnis, Decano &
 Capitulo demandatur. At rursus Epi-
 scopus & Capitulum ad Imperii comi-
 tia suas deferunt querelas, & deci-
 dendum postulant, utrum priusquam
 vel ex legitimis exemplis constet An-
 no 1624. de usu primarum precum circa
 Widenbrugensem Ecclesiam, vel legi-
 tima proferetur pacis interpretatio, pri-
 mariæ preces locum habere valeant?
 Agitabatur hæc quæstio non minus
 serio, quam erudite, ac præ ceteris
 quidam in favorem Cæsarei Senatus
 scriptum edidit, in quo præprimis sta-
 tuit, jus primarum precum originaliter
se

Sæc. XVIII. se extendere ad omnes Germaniæ Ec-
 A. C. 1725. clesias, illud vero in P. W. tam quoad
 immediatas, quam mediatas restringi,
 adeo ut illud nemo exercere queat, ubi
 ante annum decretorium illud non exer-
 cuit; hoc tamen verbum *exercuit*, non
 de actuali exercitio, sed de facultate
 exercendi intelligendum esse, quia hoc
 jus non est quotidianum, sed discon-
 tinuum, quod quamvis vel ob de-
 fectum occasionis, qua exerceretur,
 vel ob alias causas non fuisset exerci-
 tum, salvum tamen illud maneat, dum-
 modo jure ita exerceri potuisset, ut
 nullus in jure & possessione illud pro-
 hibendi fuerit &c.

§. XXXVIII.

Fundatio Burgholziensis Collegii.

*Meichlb. t. 2.
 Insr.*

Jam olim Joannes Baro de Frauen-
 berg Imperialis urbis Haagæ Do-
 minus annuente Alberto Bavarizæ Duce
 in Parochia Schwindaviensi Capitulum
 seu Ecclesiam Collegiatam S. Wolfgangi
 ad Burgholzium pro sex Canonicis e-
 jusque Præposito fundare decreverat;
 Tum temporis tamen hujus propo-
 fiti executionem præpediebant ingruen-
 tes belli tumultus, aliæque causæ.
 Tandem vero hoc anno R. D. Casparus
 Fichtner Schwindaviensis Parochus,
 ut